

VALSTYBĖS ĮMONĖS „ORO NAVIGACIJA“ DARBUOTOJŲ ELGESIO KODEKSAS

I SKYRIUS ELGESIO KODEKSO TIKSLAI

1. Valstybės įmonės „Oro navigacija“ darbuotojų elgesio kodeksas (toliau – Elgesio kodeksas) nustato bendrąsias elgesio taisykles, kurios skatina veikti pagal aukščiausius elgesio standartus. Elgesio kodeksas skatina pasitikėjimu grįstą elgesio kultūrą, skaidrius ir atvirus santykius, kuriuose vengiama viešųjų ir privačių interesų konfliktų, neleistinų dovanų ar paslaugų teikimo, priėmimo atvejų, kitų teisiškai abejotinų situacijų. Įgyvendinant Elgesio kodeksą siekiama sukurti pasitikėjimą objektyvia, sąžininga ir profesionalia valstybės įmonės „Oro navigacija“ (toliau – įmonė) veikla.

2. Elgesio kodeksas taikomas visiems įmonės darbuotojams, įskaitant praktiką atliekančius asmenis, taip pat kitiems asmenims, atstovaujantiems įmonei (toliau – darbuotojai).

3. Elgesio kodekso nuostatos yra įgyvendinamos kartu su įmonės Darbo tvarkos taisyklėmis ir kitais įmonės Antikorupcinės vadybos sistemą sudarančiais dokumentais.

4. Elgesio kodekse vartojamos sąvokos:

4.1. **klientas** – fizinis, juridinis asmuo arba bet kuris kitas subjektas, kuriam įmonė tiekia produktus;

4.2. **įmonei atstovaujantys asmenys** – konsultantai, kolegialių organų nariai, patariamųjų organų nariai, komitetų nariai ir kt;

4.3. **produktas** – įmonės veiklos proceso ir (ar) žmogaus darbo rezultatas, t. y. prekės, paslaugos, informaciniai produktai (pvz., idėjos, tekstai, žinios), darbai;

4.4. **vadovybė** – įmonės aukščiausio lygio vadovai: generalinis direktorius, departamentų vadovai, jų pavadootojai;

5. Kitos Elgesio kodekse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos yra apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme ir Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme, Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatyme, įmonės Antikorupcinės vadybos sistemos vadove ir Lietuvos standarte LST ISO 37001:2017 „Antikorupcinės vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“.

II SKYRIUS ETIŠKOS VEIKLOS PRINCIPAI

6. Įmonės pagrindiniai etiškos veiklos principai, padedantys pasiekti geresnių rezultatų, yra:

6.1. **kliento poreikių patenkinimas**. Klientų poreikių patenkinimas yra visų darbuotojų darbo rezultatas, kuris lemia įmonės veiklos ilgalaikę sėkmę. Kiekvienas įmonės darbuotojas turi prisidėti prie teikiamų produktų kokybės, atsižvelgti į klientų ir veiklos partnerių lūkesčius bei poreikius ir taip didinti įmonės kuriamą vertę, produktyvumą ir užtikrinti įmonės ilgalaikę sėkmę;

6.2. **skaidrumas ir viešumas**. Įmonės veikla turi būti vieša ir suprantama, atvira įvertinti. Darbuotojai savo veikloje privalo užtikrinti teisės aktuose nustatytą savo veiksmų, priimamų sprendimų ir atliekamų darbų viešumą, prireikus pateikti sprendimų priėmimo bei darbų atlikimo motyvus; teikti informaciją vienas kitam ir kitoms valstybės valdžios institucijoms, įstaigoms ir visuomenei (informacijos teikimas ribojamas teisės aktuose nustatytais atvejais) ir vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto;

6.3. **atsakomybė**. Įmonės darbuotojai turi atsakyti už savo sprendimus, veiksmų padarinius, tinkamą informacijos, dokumentų naudojimą ir konfidencialumą;

6.4. **objektyvumas**. Įmonės darbuotojų sprendimų priėmimas ir kiti oficialūs veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs;

6.5. **teisingumas.** Įmonės darbuotojai privalo vienodai tarnauti visiems žmonėms, nepaisydami tautybės, rasės, lyties, kalbos, kilmės, socialinės padėties, religinių įsitikinimų ir politinių pažiūrų; būti teisingi nagrinėdami prašymus, skundus, pareiškimus, nepiktnaudžiauti suteiktomis galiomis, naudoti savo darbo laiką efektyviai ir tik darbo tikslams;

6.6. **sąžiningumas ir nešališkumas.** Įmonės darbuotojai privalo deklaruoti savo privačius interesus, elgtis nepriekaištingai, nepriimti, neteikti ir nesiūlyti netinkamų dovanų, nesiimti apgaulės, sukčiavimo, korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės aktų uždraustų veikų, būti objektyvūs priimdami sprendimus, vengti asmeniškumo, išklausti ir pateikti tokią informaciją, kuri padėtų asmeniui priimti tinkamiausią sprendimą, nedemonstruoti savo simpatijų ar antipatijų ir išskirtinio dėmesio atskiriems asmenims ar jų grupėms;

6.7. **tvarumas.** Įmonė turi laikytis savo veiklos prioritetų ir jos vystymosi dermės, veikti pagal darbuotojų, įmonės teises ir pareigas įgyvendinančios institucijos, visuomenės vertybes. Tai padeda kurti pridėtinę vertę ir pelnyti visuomenės pasitikėjimą;

6.8. **efektyvumas.** Įmonė turi siekti savo veiklos rezultatų racionaliai kuo mažesnėmis sąnaudomis, o skirtus išteklius naudoti taupiai;

6.9. **inovatyvumas.** Įmonė supranta šį principą kaip nuolatinį norą tobulėti ir keistis, naujų, pažangesnių darbo priemonių ir metodų paiešką, supratimą, kad inovacijos yra įmonės sėkmės pagrindas;

6.10. **teisėtumas.** Įmonės darbuotojai privalo gerbti žmogų, jo teises ir laisvę ir savo veikloje laikytis įstatymų, įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų bei įmonės vidaus teisės aktų reikalavimų;

6.11. **socialinė atsakomybė.** Įmonės veiklos įgyvendinimo koncepcija, pagal kurią įmonė savanoriškai įtraukia socialinius, aplinkosaugos bei skaidrios veiklos principus į savo vidaus procesus ir santykius su suinteresuotomis šalimis.

7. Įmonės siekis vykdyti savo veiklą etiškai ir teisiškai yra neatskiriama susijęs su tuo, kaip jų darbuotojai elgiasi savo darbe. Įmonė laikosi jų veiklą reglamentuojančių nacionalinių bei tarptautinių teisės aktų reikalavimų, etikos normų ir standartų, skaidrios veiklos principų, Antikorupcinės politikos, vengia interesų konfliktų ir gerbia veiklos partnerių papročius, tradicijas ir socialines vertybes.

8. Įmonė skatina savo veiklos partnerius įdiegti panašius etiškos veiklos principus savo veiklose.

III SKYRIUS

ATSAKOMYBĖ VISUOMENEI IR DARBUOTOJAMS

9. Įmonė turi suderinti ekonominius, socialinius ir aplinkosaugos klausimus, kad užtikrintų tvarią veiklos sėkmę ir visuomenės pripažinimą. Šio balanso kūrimas turi būti neatsiejama įmonės veiklos dalis, todėl įmonė, vykdydama savo veiklą, laikosi tvarumo principo. Svarbūs įmonės veiklos sėkmės veiksniai yra klientų ir darbuotojų poreikių patenkinimas, produktų kokybė, įmonės pelningumo augimas, darbuotojų sauga ir sveikata, efektyvus energetinių, gamtos išteklių valdymas, aplinkosaugos stiprinimas.

10. Vykdydama savo veiklą, įmonė gerbia tarptautiniu mastu pripažintas žmogaus teises ir laisves, savo veiksmais prisideda prie jų apsaugos.

11. Įmonė draudžia neteisėtą vaikų darbą ir visas priverstinio darbo formas.

12. Įmonės darbuotojai gerbia visuomenės, kalbų, kultūrų ir gyvenimo būdo įvairovę. Tai garantuoja artumą visuomenei, klientui ir atvirumą naujoms idėjoms. Įmonė netoleruoja jokios asmenų diskriminacijos, ypač dėl jų kilmės, religijos, seksualinės orientacijos, tautybės, pilietybės, politinių pažiūrų, amžiaus, šeiminės ar socialinės padėties, lyties, neįgalumo ar kito pagrindo.

13. Įmonės darbuotojai, bendradarbiaudami tarpusavyje ir su trečiosiomis šalimis, kuria teigiamą darbo atmosferą, užtikrina profesionalumą, puoselėja abipusį pasitikėjimą. Įmonės vadovybė yra įsipareigojusi skatinti darbuotojų asmeninį tobulėjimą ir ugdyti jų kompetencijas. Įmonė pripažįsta susirinkimų laisvę ir interesų grupių, pagrįstų teisinės valstybės principais, sudarymą ir pritaria šių grupių teisių apsaugai.

14. Darbuotojų sauga yra vienas iš pagrindinių įmonės veiklos reikalavimų. Įmonė užtikrina saugią darbo aplinką ir produktų saugą. Darbuotojų saugos ir sveikatos nuolatinių ir prevencinių priemonių organizavimas darbe apsaugo darbuotojus nuo galimos grėsmės jų sveikatai ir gyvybei ir sudaro saugias ir sveikas darbo sąlygas. Darbuotojų sauga taip pat yra ir kiekvieno darbuotojo asmeninės atsakomybės dalis. Pavojaus turi būti vengiama elgiantis apdairiai ir saugiai. Apie saugos darbe trūkumus nedelsiant pranešama atsakingam asmeniui.

15. Įmonė periodiškai organizuoja visų darbuotojų instruktavimą, mokymą, atestavimą darbuotojų

saugos ir sveikatos klausimais.

16. Įmonė skiria dėmesį aplinkos apsaugai kaip veiklos vertybei, skatina didinti energijos vartojimo efektyvumą, atsinaujinančių alternatyvių energetinių šaltinių naudojimą ir mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, triukšmą ir medžiagų bei išteklių naudojimą.

17. Įmonės darbuotojai, vykdydami savo veiklą, stengiasi pagal galimybes vengti neigiamo poveikio aplinkai, o jeigu to išvengti neįmanoma – kiek įmanoma jį sumažinti.

IV SKYRIUS ELGESIO NORMOS

18. Įmonės darbuotojų elgesys darbe ir nedarbo metu gali turėti įtakos įmonės dalykinei reputacijai, todėl darbuotojai turi nuolat saugoti įmonės dalykinę reputaciją.

19. Įmonės vadovybė užtikrina veiksmų objektyvumą susilaikydami nuo bet kokių veiksmų, kurie galėtų suteikti pagrindo abejoti nešališkumu, rodo gerą pavyzdį pavaldiems darbuotojams.

20. Įmonės vadovybė turi bendrauti mandagiai, nepabrėždami pareigybių hierarchinių skirtumų ir nereikšdami asmeninių simpatijų ar antipatijų; rodyti, kad vertinama kiekvieno darbuotojo nuomonė; deramai vertinti darbuotojo darbo pasiekimus ir reikšti žodinę padėką už gerai atliktą darbą; pastabas dėl klaidų ir darbo trūkumų turi reikšti korektiškai; kiekvienam naujam darbuotojui padėti įsilieti į kolektyvą; stiprinti ir tobulinti gerą įmonės kultūrą, kurioje darbuotojai galėtų laisvai reikšti savo nuomonę, turėtų galimybę įgyvendinti idėjas.

21. Įmonės darbuotojai, atlikdami jiems pavestas funkcijas, neturi teisės nei tiesiogiai, nei netiesiogiai priimti, teikti dovanų, išskyrus Dovanų politikoje ir kituose teisės aktuose nustatytas išimtis. Dovanų priėmimo, teikimo įmonėje reikalavimus išsamiai reglamentuoja Dovanų politika.

22. Dalyvavimas reprezentacinėje veikloje einant pareigas nėra asmeninė nauda. Įmonės darbuotojai gali priimti arba teikti reprezentacines dovanas (rašikliai, kalendoriai, knygos ir pan. su įmonės simbolika), kurių vertė neviršija 150 eurų. Kilus abejonėms dėl tokios dovanos priėmimo ar įteikimo, jos turi būti atsisakoma. Įmonė užtikrina, kad dalyvavimas reprezentaciniuose renginiuose atitiktų įmonės interesus ir konkrečias darbuotojo pareigas. Reprezentacinę veiklą reglamentuoja įmonės organizuojamų susitikimų (renginių) ir reprezentacinių išlaidų tvarkos aprašas.

23. Įmonės darbuotojai turi vengti situacijų, kai asmeniniai, šeimos ar finansiniai interesai susiduria su įmonės interesais. Kilus konfliktinėms situacijoms įmonės interesai neturi būti pažeisti.

24. Įmonėje netoleruojamas nepotizmas.

25. Įmonės darbuotojai privalo deklaruoti viešuosius ir privačius interesus Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ir įmonės vidaus teisės aktų nustatyta tvarka ir atvejais.

26. Kilus bet kokiam faktiniam ar įtariamam interesų konfliktui, darbuotojas turi nusišalinti ar turi būti nušalintas nuo bet kokių interesų konfliktą sukeliančių klausimų ar jų sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo ir įmonės vidaus teisės aktų nustatyta tvarka ir atvejais.

27. Įmonės darbuotojų papildomas darbas, įmonės veiklos partnerių dalyvavimas šiame darbe ar įmonės darbuotojų buvimas jų dalininkais ar akcininkais neturi sukelti viešųjų ir privačių interesų konflikto.

28. Įmonė turi valdyti informaciją apie papildomą savo darbuotojų darbą, nustatyti tai reglamentuojančią vidaus tvarką.

29. Jei darbuotojų papildomas darbas ar ketinimas dirbti papildomą darbą gali turėti įtakos įmonės interesams, toks darbas turi būti suderintas su įmone, kurioje darbuotojas dirba.

30. Įmonė veikdama su veiklos partneriais ir (ar) klientais turi tinkamai suvaldyti bet kokius galimus interesų konfliktus.

31. Įmonės vadovybė ar jos įgalioti asmenys kontroliuoja, kaip įmonės darbuotojai laikosi viešųjų ir privačių interesų derinimo reikalavimų, teikia rekomendacijas, konsultuoja, ugdo darbuotojus, siekdami viešųjų ir privačių interesų konfliktų prevencijos.

32. Įmonė skatina darbuotojus dalyvauti viešojoje veikloje, priklausyti profesinėms sąjungoms ar dalyvauti piliečių iniciatyvose ir pan., jeigu šis įsipareigojimas neprieštarauja teisėtiems įmonės interesams.

33. Įmonės darbuotojai, veiklos partneriai netoleruoja neskaidraus, šališko elgesio, apie visus tokio pobūdžio atvejus informuoja savo tiesioginį vadovą, už korupcijos prevenciją atsakingais paskirtus darbuotojus arba pateikia informaciją pranešimų kanalais.

34. Įmonė atskleidžia visą informaciją, kurią privalo atskleisti pagal teisės aktų, įmonės galiojančių nustatytų politikų reikalavimus ir gerąją praktiką. Įmonės darbuotojai tiesiogiai ar netiesiogiai nenaudoja vidaus veiklos procesų žinių asmeniniais tikslais. Nedarbo metu ir nutrūkus darbo santykiams su įmone, darbuotojai privalo toliau saugoti konfidencialią informaciją, kurią sužinojo dirbdami įmonėje, ir jos neviešinti, kiek tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos darbo kodekse nustatytiems konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimams.

35. Asmens duomenų apsauga ir asmens duomenų apsaugos reikalavimų laikymasis yra labai svarbūs visuomenės pasitikėjimui įmonės veikla. Visi įmonės darbuotojai privalo gerbti asmens privatų ir šeimos gyvenimą ir saugoti asmens duomenis nuo netyčinio ar neteisėto duomenų sunaikinimo, praradimo, pakeitimo, atskleidimo be leidimo ar neteisėtos prieigos prie jų tiek įmonės viduje, tiek už jos ribų. Darbuotojų asmens duomenys įmonėje yra neviešinami ir atskleidžiami tik teisės aktų nustatyta tvarka įgaliotiems asmenims ir institucijoms arba kitu teisėto duomenų tvarkymo pagrindu. Įmonė gerbia savo darbuotojų, klientų bei veiklos partnerių privatumą ir įgyvendina tinkamas technines ir organizacines priemones, skirtas tinkamam asmens duomenų saugumui, įskaitant apsaugą nuo netyčinio ar neteisėto asmens duomenų sunaikinimo, praradimo, pakeitimo, atskleidimo be leidimo ar neteisėtos prieigos prie jų, užtikrinti.

36. Įmonės darbuotojams, nesuderinus su įmonės generaliniu direktoriumi ar komunikacijos vadovu, draudžiama viešojoje erdvėje, interneto svetainėse, viešuose interneto forumuose ir (ar) socialinių tinklų svetainėse tekstine, vaizdine ar kitokia forma skleisti ar komentuoti informaciją, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusią su įmonės veikla, kuri buvo gauta atliekant darbo funkcijas.

37. Įmonė skatina savanorišką ir neatlygintą darbuotojų įsitraukimą į labdarinę veiklą įgyvendinant svarbius visuomenės ir (ar) vietos bendruomenės tikslus.

38. Pagarba yra būtina sąlyga darbo atmosferai, skatinančiai padėti atlikti darbus. Įmonės vadovybė, struktūrinių padalinių vadovai ir darbuotojai turi savo elgesiu rodyti pagarbą vienas kitam, užtikrindami, kad darbe nebūtų naudojamas fizinis, emocinis ir psichologinis smurtas bei tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija.

39. Darbuotojai savo elgesiu daro įtaką įmonės įvaizdžiui, todėl visada privalu su klientais ir veiklos partneriais elgtis draugiškai, mandagiai ir į paslaugas orientuotu būdu. Kiekvienas klientas ir veiklos partneris yra svarbus, todėl įmonės darbuotojai nedemonstruoja pranašumo ar nedėmesingumo jo atžvilgiu.

40. Įmonės vadovybė prisiima atsakomybę ir įsipareigoja savo asmeniniu pavyzdžiu, kasdieniais darbais kurti antikorupcinę aplinką, pagrįstą pagarba darbuotojams, klientams ir kitiems asmenims, kuomet vadovybės, vadovų ir darbuotojų dialogas, abipusis pasitikėjimas, aiškus kiekvieno darbuotojo funkcijų, atsakomybių ir lūkesčių nustatymas, kompetentingas bendradarbiavimas su klientais ir kitais asmenimis skatina etiškos, racionalios ir efektyvios veiklos įgyvendinimą, stiprina dalykinę reputaciją ir didina visuomenės pasitikėjimą.

41. Įmonė netoleruoja jokios korupcijos ar kitos nesąžiningos tarpusavio veiklos, taip pat tokios veiklos su klientais, veiklos partneriais, Lietuvos ir užsienio valstybių institucijomis, organizacijomis, kitais asmenimis.

42. Draudžiamos bet kokio pobūdžio dovanos, kita materialinė parama ar pagalba ištekliams politinėms partijoms, jų atstovams, taip pat kandidatams į politines pareigas.

43. Atlygis produktų tiekėjams turi būti proporcingas tiekiamoms prekėms, teikiamoms paslaugoms ir negali būti naudojamas nepagrįstai naudai suteikti ar gauti.

44. Įmonė laikosi konkurenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų ir netoleruoja jokių veiksmų, kurie apriboja sąžiningą konkurenciją.

45. Vykdamas pirkimus egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Įmonė užtikrina racionalų produktų pirkimą ir pirkimų skaidrumą.

V SKYRIUS ATSAKOMYBĖ

46. Įmonė savo veiklą grindžia valstybės interesų stiprinimu ir gynimu.

47. Įmonės turtas turi būti saugomas, naudojamas tik darbo veiklos tikslais. Asmeniniais tikslais ar tretiesiems asmenims turtą leidžiama naudoti tik vidaus teisės aktų nustatyta tvarka.

48. Įmonės veiklos ataskaitos ir teikiama informacija turi būti tikslios, išsamiai dokumentuotos ir teisingos visais reikšmingais atžvilgiais ir būti parengtos pagal ataskaitų rengimą ir įrašų darymą reglamentuojančių teisės aktų nuostatas ir standartus. Įmonės darbuotojams draudžiama naudotis viešai

neatskleista informacija, kurią jie dėl savo užsiėmimo, profesijos arba pareigų gauna darbo metu ir kuri gali būti svarbi prieš ją viešai paskelbiant.

49. Įmonė imasi visų būtinų priemonių, kad savo įtakos srityje užkirstų kelią korupcijai, sukčiavimui, kitiems teisės pažeidimams.

VI SKYRIUS

ELGESIO KODEKSO REIKALAVIMŲ LAIKYMASIS

50. Visi įmonės darbuotojai privalo susipažinti su Elgesio kodeksu ir įsipareigoti laikytis Elgesio kodekse nustatytų reikalavimų.

51. Įmonės darbuotojai privalo pranešti įmonėje nustatyta tvarka apie pastebėtus galimus pažeidimus, neetišką ar nesąžiningą elgesį. Papildomai apie žinomas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas įmonės darbuotojai gali pranešti Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybai, prokuratūrai ar kitai ikiteisminio tyrimo įstaigai. Nepriklausomai nuo pateikimo būdo, įmonės gauti pranešimai apie galimą įstatymo ir (ar) Elgesio kodekso nuostatų pažeidimą turi būti ištirti sąžiningai ir nuodugniai teisės aktų nustatytais terminais.

52. Įmonė netoleruoja jokių neigiamas pasekmes sukeliančių veiksmy prieš apie pažeidimus pranešančius darbuotojus. Įmonė garantuoja apie pažeidimus informuojančių asmenų anonimiškumą ir imasi visų priemonių, kad pranešantys asmenys būtų apsaugoti nuo bet kokių galimų neigiamų pasekmių.

53. Įmonė turi imtis veiksmy prieš kiekvieną darbuotoją, kuris pažeidžia įstatymo, Elgesio kodekso, kitų teisės aktų reikalavimus. Tokie pažeidimai ypatingais atvejais gali lemti darbo santykių nutraukimą ir (ar) už juos gali būti taikoma įmonės vidaus teisės aktuose numatyta atsakomybė ir (ar) Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatyta baudžiamoji, administracinė ar civilinė atsakomybė. Nustačius administracinės, baudžiamosios teisės normų pažeidimus, medžiaga perduodama kompetentingoms institucijoms.

54. Elgesio kodeksas viešinamas Įmonės interneto svetainėje.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

55. Pasikeitus įmonės veiklos aplinkai (politinei, socialinei, teisinei, ekonominei), remiantis įgyta nauja patirtimi, Elgesio kodeksas gali būti papildomas ir atnaujinamas.

56. Elgesio kodekso nuostatos taikomos tiek, kiek šių teisinių santykių nereglamentuoja Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.
